

Rogaland fylkeskommune
firmapost@rogfk.no

Stavanger, 22. mars 2019

Dette brevet sendes fra: Styret i FNF Rogaland

FNF er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner på fylkesnivå. I Rogaland representerer forumet ca. 60 000 medlemskap. FNF Rogaland har også nettverk for FNF i Stavanger og FNF på Haugalandet.

Regionalplan for klimatilpasning i Rogaland 2020-2050

Høringsuttalelse fra FNF Rogaland til planprogrammet

Forum for natur og friluftsliv (FNF) i Rogaland takker for muligheten til å bidra med innspill til planprogrammet. Forumet er representert i referansegruppen ved FNF koordinator og har deltatt på verksted, møter, befaring og høringskonferanse. Til nå har diskusjonen og innspillene dreiet seg mye om naturfarer, landbruk, kommunal planlegging og kompetanse. I planprogrammet blir disse temaene godt ivaretatt. Vi savner en mer balansert tilnærming der folkehelse og andre samfunnsøkonomiske interesser vektes.

Vi forstår behovet for å avgrense planen men mener at klimatilpasning, ikke minst forebygging, haster også for temaene som er utelatt. Fylkeskommunens planstrategi bør derfor revideres med klimatilpasning og forebygging som kriterier for prioritering. Dette er også noe kommunene bør gjøre ved revidering av sine planstrategier i kommende runde. De bør ikke vente til regionalplanen er vedtatt. De statlige retningslinjene er tydelig nok om dette. Kan dette være en jobb for planforum parallelt med arbeid med regionalplanen?

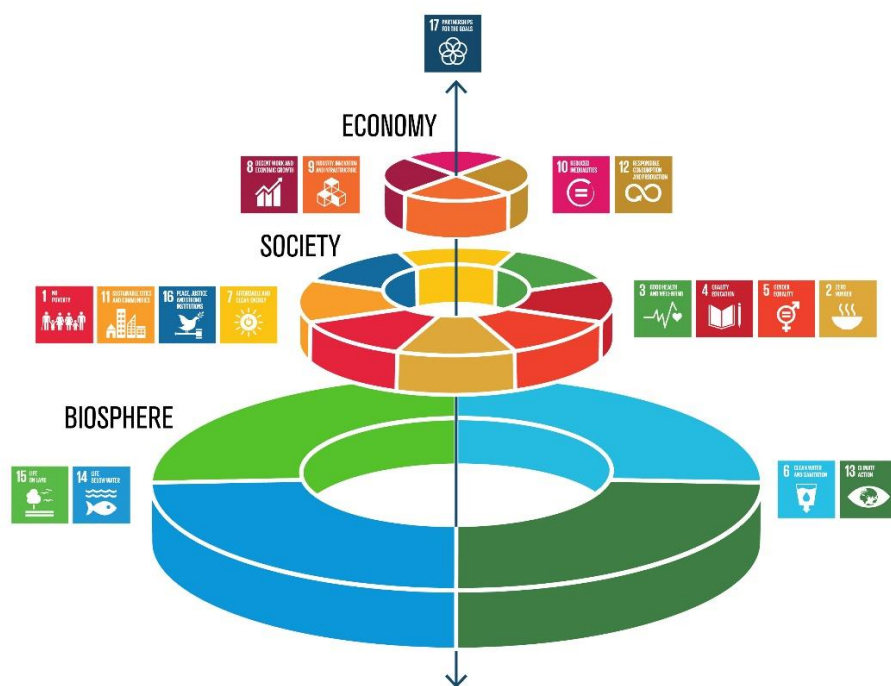
Føringer

Under føringer fremheves FNs bærekraftsmål nr. 13. Vi foreslår at følgende figur tas med i vedlegg 1 for å vise forbindelsen mellom mål nr. 13 og de andre målene. Her går det tydelig fram at nr. 6, 13, 14, 15 fungerer sammen som en forutsetning for resten av målene.

Forum for
natur og friluftsliv
Rogaland

Gamle Jåttåvågen 67, 4020 Stavanger
rogaland@fnf-nett.no / +47 46850786
www.fnf-nett.no/rogaland
Org. nr.: 998129028

Graphics by Jochen Löwensohn

Kilde: Azote AB/Stockholm Resilience Centre. <https://www.stockholmresilience.org>
 Figuren ble brukt på Regjeringens nettverkssamling for kommunal og regional planlegging 4. – 5. desember 2018.

Norsk handlingsplan for naturmangfold, Meld.St. 14 Natur for livet bør nevnes spesielt blant føringer. Det gjør også Miljødirektoratet i sin presentasjon på [nevnte samling](#) under temaet klimatilpasning. Kobling finnes i klimatilpasning.no men som Stortingsmelding bør denne nevnes spesielt i planprogrammet.

Suksesskriterier

På høringskonferansen fikk vi høre fra Norsk senter for bærekraftig klimatilpasning som kom med en sterk oppfordring om å adressere driverne bak samfunnsutviklingen, de underliggende årsakene for behovet for klimatilpasning. I dette ligger også behovet for samhandling på alle nivå og på tvers av etater, kommuner og fylkeskommuner. Vi mener at dette bør inngå som en av suksesskriteriene. Samfunnsutviklingen som direkte årsak for behov for en klimatilpasningsplan må adresseres direkte og utislørt i planprogram og i planen. For FNF er utviklingen med stadig nedbygging av natur for å tilfredstille et stadig økende konsum den største trusselen mot naturen og dermed også vår mulighet for gode naturopplevelser og utøvelse av friluftsliv. Det første skrittet for klimatilpasning er å bremse og redusere forbruk. Samtidig er det viktig å følge opp mål om sirkulære prosesser. Dette bør være tema for de fleste regionale planer og koblingen til regionalplan for klimatilpasning må være til stede og vise hvordan samhandling skal foregå.

Forum for
natur og friluftsliv
Rogaland

Gamle Jättåvågen 67, 4020 Stavanger
rogaland@fnf-nett.no / +47 46850786
www.fnf-nett.no/rogaland
Org. nr.: 998129028

2b Naturen som egenverdi og løsning

Selv om arealendringer er på lang vei største trussel mot naturmangfold, vil klimaendringens påvirkning også øke. Da er det viktig at vi i iveren etter å begrense risiko ved klimaendringene ikke bygger ned enda mer natur; naturen som er nødvendig for vår eksistens, vårt matfat, og for at Rogaland skal kunne tilpasse seg endringene. På høringskonferansen fikk vi se flere eksempler på hvorfor det bør være slik. Vi foreslår følgende setning innleder siste paragraf (s. 22); *Naturbaserte løsninger skal vurderes først og vektet tyngre enn andre løsninger.*

Fortetting må foregå på lag med naturen og gi plass for vann og natur, mulighet for å øke naturmangfold og dermed bidra til gode levekår både for dyr og mennesker. FNF gir ofte innspill til kommuneplaner og delplaner der fortetting har blitt et mantra uten tilstrekkelig forklaring av hva dette betyr for klimatilpasning, økosystemtilnærming, naturopplevelse og folkehelse. FNF foreslår at risiko ved fortetting bør utredes snarest.

Forslag til bestemmelser i planen:

- Naturbaserte løsninger ved arealendringer for å forebygge og reparere bør være første valg.
- Bekkelukking må ikke tillates. Bekkeåpning *skal* vurderes.

Kunnskapsgrunnlag, kunnskapsinnhenting og behov for kompetanse

Naturpanelets rapporter:

FNs naturpanels rapporter må med som kunnskapsgrunnlag og bør fremheves i planprogrammet. I siste rapport fra mars 2018, står det i oppsummering til *policy makers* bla. under punkt **A3**. at... *Timely action to avoid, reduce and reverse land degradation can increase food and water security, can contribute substantially to the adaptation **and mitigation of climate change** and could contribute to the avoidance of conflict and migration.*

http://pjzgc1wqip25xdok4cradtca-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/03/ipbes-6-19_en.pdf

Naturtyper og restarealer er viktige for klimatilpasning:

Et av de viktigste tiltakene i handlingsplan for naturmangfold er et økologisk grunnkart for Norge. Arbeidet med dette er startet men arealene som er foreslått kartlagt er få. Klimatilpasningsplanen bør kunne identifisere naturtyper i Rogaland som er under press og er spesielt viktige for å forebygge skade på omgivelsene. Disse kan spilles inn til fylkesmannen for kartlegging i Natur-i-Norge (NiN) systemet. Kompetanse om NiN blir viktig for kommuner og bør inkluderes i kapittelet om kompetanse. <https://www.artsdatabanken.no/NiN>

Restarealer som ikke er store nok til å kvalifisere til kartlegging iht. NiN bør også inkluderes i denne regionalplanen da de kan være essensielle spesielt i landbruksområder.

NINA rapport 1157, var ikke koblet i klimatilpasning.no så vidt vi kunne se. Den er også svært nyttig og bør brukes; «Naturtyper i klimatilpasningsarbeid - Effekter av klimaendringer og klimatilpasningsarbeid på naturmangfold og økosystemtjenester»

<http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2015/1157.pdf> Der står det bla.:

«Vi har vurdert alle naturtyper og deres økosystemtjenester på havstrand, åpen flomfastmark, kystlynghei, boreal hei, middels kalkrike lavlandssjøer, fisketomme dammer og små innsjøer, brakkvannsjø, bekke- og elveløp, palsmyr, flommarkskog, granskog, lavrik barskog, nordboreal lavrik og lyngrik bjørkeskog, edellauvskog med alm og ask, lavrike rabber og lavheier, fjellhei og lesider og snøleier som de som kan bli mest negativt påvirket av klimaendringer. De fleste av disse naturtypene, samt myr og kilder, ravinedaler, skogbekkekløfter og urban natur kan gjennom deres økosystemtjenester selv bidra til samfunnets klimatilpasning ved regulerende tjenester som erosjonsbeskyttelse, vannrensing av næringsalter og miljøgifter og vedlikehold av jordsmonn. I tillegg gir de oss et betydelig antall klimaavhengige tjenester, slike som ulike forsyvende tjenester og opplevels- og kunnskapstjenester. Det er således viktig å ivareta naturtypenes økologiske funksjon ved å minimere eksisterende trusler for naturtypene.»

Flere innspill

Vassdrag og kantsoner:

På høringskonferansen var det mye fokus på landbruk og landskapet i Sør-Rogaland. Som eksempler er dette nyttig. Et viktig poeng som kom fram var at det ikke er en felles forståelse for hva vassdrag omfatter og hva er en godt fungerende kantsone. Gode definisjoner blir viktig, med tilhørende eksempler i selve planen.

Formidling, allmenn forståelse og aksept:

Alle samfunnslag trenger god informasjon om konsekvenser ved manglende klimatilpasning og fordelene med endringer og tiltak nå. Når konkrete tiltak utføres er det svært viktig at allmennheten skjønner hvorfor og at det faktisk gjøres *noe*. Alle som besøker elveparken i Egersund, vet de hvorfor vi nå har fått en slik perle? Artikler i media om nye tiltak er bra men skilting bør også brukes. Undervisningsopplegg for skolene må også oppdateres løpende. I disse dager er det de unge som krever handling. Denne planen kan være en av bidragene i så måte dersom suksesskriteriene følges opp.

Til nå har vi et godt inntrykk av arbeidet med planprogrammet og medvirkning gjennomføres på en god måte. Men, vi skulle gjerne sett at flere var interessert i dette viktige arbeidet. Dersom flere samfunnsinteresser adresseres tydeligere kan det være at planarbeidet vil få bredere appell.

Med dette ønsker vi lykke til videre med planarbeidet.

Med vennlig hilsen
for styret i FNF Rogaland

Emily L. Halvorsen, koordinator

Kopi: Fylkesmannen i Rogaland
FNF Rogaland styre

